

Familiens medialisering - skolens udfordring

Ole Christensen, lektor, Professionshøjskolen UCC.

I denne artikel belyses hvorledes familielivet i dag er præget af digitale medier, og hvilke mediekulturelle forudsætninger børn og unge erhverver sig i familien. Der er tale om en usynlig mediebrug, som er en integreret del af hverdagslivet. Der er samtidig tale om en mediebrug, der tillægges helt forskellige betydninger: Kommer digitale medier "udefra" og virker truende ind på familielivet og forstyrrer de menneskelige relationer, eller er digitale medier et vilkår i moderne vestlig kultur, der indgår som en naturlig del af de hverdagens rutiner og værdier? Anskues hverdagens mediebrug med et psykologisk eller et kulturanalytisk perspektiv - det giver helt forskellige undersøgelsesresultater.

I artiklen er en særlig opmærksomhed rettet mod at belyse, hvilken rolle børns og unges kulturelle og sociale baggrunde spiller i relation til hverdagens mediebrug. Endelig belyses det hvorledes disse mediekulturelle forudsætninger udfordrer skolens læringskultur i dag.

Udgangspunkt

Der skal udvikles en kulturanalytisk optik på hverdagens mediebrug for at undersøge, hvorledes digitale medier indgår i børns og voksnes hverdagsliv som en integreret del af de meningsskabende aktiviteter. Kultur er både processer og relationer, genstande og institutioner. Kulturanalysen retter sig mod at belyse sammenhænge, brud og logikker samt de normer, værdier og holdninger, der netop kendetegner dette hverdagsliv (Hasse, 2011; Hastrup, 1997).

En særlig opmærksomhed er samtidig rettet mod at forstå, hvad der kendetegner digital mediebrug i dag og hvilken teoretisk ramme, der favner og belyser samfunds- og medieudviklingen. Først og fremmest skal der udvikles en bred teknologiforståelse, der er kontekstbundet og belyser situerede praksisser, hvor teknologier indgår som en del af hverdagens rutiner og ritualer. Dermed flyttes fokus fra artefakter til kontekster og situerede praksisser (Hasse, 2012; Technucation, 2015).

Samtidig skal der udvikles en medieforståelse, der indfanger og belyser kompleksiteten i hverdagens mediebrug. Medialiserings-begrebet udfordrer vores tilgang til og forståelse af kommunikation, adfærd og normer. Medier er på den ene side usynlige og en integreret del af hverdagen, samtidig styrer og forstyrrer de en given praksis og har gestaltet sig som institutioner. (Hjarvard, 2008 og 2013).

Når teknologier og medier forstyrrer

I denne tid kan der i stigende omfang lokaliseres fortællinger om mediebrug, som repræsenterer en forskningstilgang, hvor digitale teknologier og medier betragtes som noget udefrakommende, der virker forstyrrende ind på menneskelige relationer i familien og som har en skadelig virkning på det enkelte menneske.

En repræsentant for denne position er den amerikanske psykolog, Catherine Steiner-Adair, der for nylig i bogen: "The Big Disconnect. Protecting Childhood and Family Relationships in the Digital Age" insisterer på

betydningen af at anlægge et psykologisk perspektiv på teknologi og digital mediebrug. Bogen bygger på interviews med over 1000 børn i alderen 4-18 år og mere end 500 interviews med forældre og lærere.

Det er bogens udgangspunkt, at det sociologiske perspektiv ikke formår at indfange, hvorledes teknologi har ændret den grundlæggende struktur i menneskelige relationer i dag og ofte har en tendens til at forstyrre relationer og splitte os:

”Some say that people haven’t changed, that technology has just changed the way people communicate. They suggest that the essence of human relationship hasn’t changed either, that relationships are just taking place in a different context in text or online. This might be true from a sociological perspective, but not from a psychological one. Psychologically we are indeed in a new territory. Technology has changed the basic construct of our relationships. It has triangulated our connections with each other, becoming the ubiquitous third party in our conversations, sometimes connecting us, but often interrupting us and ultimately disconnecting us”. (Steiner-Adair, 2013, s. 22)

Teknologier, sociale medier og hele den digitale tidsalder udfordrer grundlæggende kommunikationen og de menneskelige relationer – ikke mindst i familien og mellem børn og forældre. Ofte tillægges den virtuelle kommunikation større betydning end den fysiske, og forældre mister muligheden for at opdrage og beskytte deres børn. Vi er styret af en teknologisk kultur, der godt nok giver os mulighed for at forbinde os til mennesker på mange måder, men som dog ofte favoriserer kvantitet frem for kvalitet, bredde frem for dybde og image frem for intimitet:

”Tech is undeniably allowing us to connect in new and wondrous ways. Unfortunately, in ways that matter it is often a model of connection that favors quantity over quality, breadth over depth, and image over intimacy. The tech culture is conditioning us to accept that as an unquestioned norm. And it is training our children to think that way, too.” (Steiner-Adair, 2013, s. 18)

Digitale teknologier ændrer grundlæggende vores personlighed og vores mulighed for at etablere relationer mellem mennesker. Dybden og nærværet mellem mennesker, og ikke mindst relationen mellem børn og forældre forsvinder. Internettet er den store skurk i denne forbindelse. Børn og forældre ”nyder” denne mulighed for at have forbindelse til alt og alle – og samtidig udhuler det muligheden for at etablere en meningsfuld, personlig kontakt med hinanden i familien:

”While parents and children are enjoying swift and constant access to everything and everyone in the Internet, they are simultaneously struggling to maintain a meaningful personal connection with each other in their own homes. It is the parental paradox of our time: never before has there been so much opportunity for families to plug in and at the same time disconnect”. (Steiner-Adair, 2013, s. 7)

Steiner-Adair maler med en meget bred pensel, når hun beskriver, hvilke skadelige virkninger teknologi og digitale medier har på mennesker i dag. Jeg kan ikke på datamaterialet vurdere, hvorvidt man kan udtale sig så definitivt om digital kultur i dag. Jeg kan derimod godt forstå, at en psykologisk tilgang, der fokuserer på en given teknologisk virkning på det enkelte menneske og menneskelige relationer, kan indfange andre tematikker end en sociologisk tilgang, der belyser situerede praksisser, og hvor fokus især er rettet mod teknologiers affordances (brugssammenhænge), og som derfor betjener sig af en bred teknologiforståelse.

Jeg vil samtidig anfægte, at Steiner-Adair nærmest betragter familien som en normativ kategori, der har sit helt eget liv og som kan afskærmes fra andre institutioner. I analyserne inddrages ikke økonomiske, uddannelsesmæssige, sociale eller kulturelle forhold, når en given mediebrug analyseres. Som udviklingsperspektiv beskrives "the sustainable family", hvor familielivet prioriteres frem for livet online, og hvor forældrene formår at udvikle kvalitet i familielivet. I den forbindelse fremhæves betydningen af "tech talk" i familien:

"Tech talk is everybody's second language today, so the sustainable family uses it at home. Whether you keep a no-tech, low-tech and tech-rich home, your children are of the world and they need to know their way around". (Steiner-Adair, 2013, s. 270)

Jeg er helt enig i betydningen af, at der i familien kommunikeres om mediebrugen, samt at det har en særlig betydning for børns (medie)socialisering. Dog er det min erfaring, at det især er i de velstillede og veluddannede familier, der er overskud til dette.

Det er samtidig bemærkelsesværdigt, at Steiner-Adair trækker på en forskningstilgang, der netop kendetegnede den tidligste fase i massekommunikationsforskningen, hvor man især var optaget af at undersøge effekten af "massemedierne". Derfor er effektforskningen også blevet kaldt "kanyle-teorien", og mediebrugeren blev nærmest betragtet som et passivt offer (Tufte, 2007).

I det følgende præsenteres forskningsprojekter, der på helt andre måder lokaliserer og beskriver hverdagens mediebrug og mediemønstre i forskellige kontekster.

Familier i forandring - i bakspejlet

I perioden 1998-2001 deltog jeg i et større forskningsprojekt, hvor vi fulgte 12 danske familier forskellige steder med henblik på at undersøge, hvorledes medier indgår i familiers dagligdag. De 12 familier var økonomisk, socialt og kulturelt forskellige. Forældrenes uddannelsesbaggrunde og erhvervsbeskæftigelse varierede, familierne boede forskellige steder i landet og var meget forskellige hvad angår økonomi, livsstile og værdier. (Christensen og Tufte, 2001)

Konklusionen lød dengang, at medier indgår i familiernes hverdagsliv på forskellige måder og har forskellige funktioner. De bruges enkeltvis eller sammensat, der er tale om primær og direkte mediebrug eller kulissem mediebrug, hvor medierne fungerer som baggrundstapet for andre aktiviteter. Allerede dengang var mediebrugen usynlig for den enkelte familiemedlemmer og en del af hverdagens rutiner og ritualer.

Fjernsyn, netopkoblet computer og mobiltelefon blev beskrevet som seismograf for, hvorledes familien holder hverdag. Der var en tendens til, at flere fjernsyn i familien individualiserer mediebrugen og spreder de enkelte familiemedlemmer. Den internetopkoblede computer rykker ind i stuen og ændrer familiens samværsformer, aktiviteter og relationerne mellem børn og forældre. Ofte giver den anledning til konflikter mellem familiemedlemmerne. Mobiltelefonen bemægtiger især børnene sig hurtigt og gør til deres medie. Vi konkluderede i den forbindelse, at mobiltelefonen er udtryk for en helt ny samtalekultur.

Samtidig lokaliserede vi, at de voksne/forældrenes holdninger og værdier er af afgørende betydning for, hvorledes mediekulturen udvikler sig i de enkelte familier. Vi lokaliserede fire forskellige holdninger: En frigjort holdning, som resulterer i, at børn og voksne bruger medier, som de vil – og uden egentlige familiære spilleregler. En beskyttende holdning, der er udtryk for, at medieudviklingen ikke må sætte dagsordenen for familiens hverdag – og der er derfor regler for mediebrugen. En demokratisk holdning,

hvor mediebrugen til stadighed er til debat og som ikke forvaltes ved hjælp af faste regler. Fornuften og argumenterne er i fokus her. Endelig lokaliserede vi en fællesskabssøgende holdning, hvor familiens samhørighed og "vi-følelsen" er i højsædet. Mediebrugen tillægges ikke den store betydning i den forbindelse.

I undersøgelsen konkluderede vi bl.a., at der er en tendens til, at der i familier, hvor forældrene har et højere uddannelsesniveau, er flere avancerede medietyper, en større grad af refleksion og flere regler i forhold til i hvert fald de mindre børns mediebrug. Familiens økonomi er også en parameter og i den forbindelse har de geografiske forskelle en særlig betydning: De velstillede i storbyområder er mere opdaterede, hvad angår indkøb af nyt medieudstyr. For børn og unge på landet spiller familien og lokalsamfundet en anden rolle. Vi konkluderede samtidig, at forældrenes værdier og holdninger over tid ikke ændrer sig, mens børnene i takt med at de bliver ældre bliver påvirket af medieudviklingen på mange måder. Det resulterer ofte i generationskonflikter mellem de store børn og deres forældre.

I bakspejlet er det bemærkelsesværdigt, hvorledes medier allerede for snart 15 år siden satte præg på familiens kultur og familiemedlemmernes hverdagsliv. I den forbindelse spiller sociale og kulturelle vilkår naturligvis en rolle, dog kunne der ikke umiddelbart – dengang – lokaliseres en entydig sammenhæng mellem børns og unge mediekulturelle kompetencer og deres familiære baggrund. Derimod kunne vi dengang konkludere, at børn og unge qua fritidens mediebrug tilegner sig tekniske færdigheder (knapkompetencer) og almene mediekulturelle kompetencer (viden om medier, medieudtryk og medielandskabet). De færreste er dog ikke umiddelbart i stand til selv at udtrykke sig i medier, da de mangler håndværksmæssige færdigheder. De besidder heller ikke analytiske mediekompetencer, det vil sige færdigheder i at analysere medier samt evnen til at anlægge et kritisk perspektiv.

Vores opmærksomhed var primært rettet mod at belyse køns- og generationsmæssige forskelle i mediebrugen. Mange forældre oplevede allerede dengang, at den digitale mediekultur greb ind i traditionelle samværs- og kulturformer og udfordrede de grundlæggende familiære værdier. Mange forældre oplevede, at deres børn og unge greb den nye teknologi og erhvervede sig mediekulturelle kompetencer, som hurtigt udfordrede de familiære rutiner og ritualer.

Familiens medialisering

Som del af et forskningsprojekt besøgte jeg i perioden 2010-12 fem familier i Københavnsområdet. Formålet med familiebesøgene var bl.a. at belyse, hvilke dele af det sociale liv der ændres, når ny teknologi og digitale medier bliver en del af familiens hverdag. Det overordnede forskningsspørgsmål var: På hvilke måder understøtter og udfordrer digitale medier praksisser og kulturer i familien, og hvorledes kan disse registreres i en kommunikativ kontekst? I fokus er, hvorledes børn, unge og forældre fortæller om deres mediebrug – iagttaget i et socialiseringsperspektiv. (Christensen, 2013).

Alle fem familier er velstillede og veluddannede. Der er to forældre og to-tre børn i alle familier, og forældrene havde enten en mellemlang eller en lang videregående uddannelse. Tre af familierne bor i eget hus, og alle familier er kendetegnet ved økonomisk, kulturelt og socialt overskud. De fleste af familiemedlemmerne benytter medier bredt, varieret og målrettet. I de fire af de fem familier råder man over meget og velfungerende medieudstyr, og der benyttes forskellige digitale ressourcer og mange medieplatforme i hverdagen.

Over tid erhverver alle familier sig ny teknologi og medieudstyr, som på forskellig måde ændrer hverdagens praksisser. I alle familier råder man over forskellige typer af udstyr (computere, tablets og mobiltelefoner) og anvender en bred vifte af medieplatforme. Umiddelbart kan der dog ikke lokaliseres nogen sammenhænge mellem familiens indkøbspolitik og de familiære holdninger og værdier.

Forældrenes tilgang til teknologi og medieudstyr er forskellige. Der kan lokaliseres en innovativ tilgang, hvor der eksperimenteres med digitale medier i familien og på tværs af køn og generationer. Der kan identificeres en kritisk tilgang, hvor forældrene/familien ikke ønsker at lade sig styre af den mediemæssige udvikling. I et par af familierne arbejder en af forældrene i it-branchen, og familiens tilgang er tydeligvis præget af en fagprofessionel tilgang, der bygger på denne faglige viden og indsigt. Endelig kan der lokaliseres en tilbageholdende holdning, der udspringer af ideologiske holdninger hvad angår samfunds- og medieudviklingen. Forældrenes grundholdninger og værdier spiller i denne forbindelse en afgørende rolle for hverdagens mediebrug i disse familier.

Forældrene i familierne lægger vægt på, at det er en mediefrie zone, når man f.eks. spiser eller er i sommerhuset. I den forbindelse håndteres mere eller mindre eksplicite spilleregler. Forældrene er samtidig meget optagede af, at deres børn og unge selv lærer at forvalte mediebruget og så vidt muligt selv lærer at regulere de spilleregler, der eksisterer i familien. Ansvar og selvregulering er nøgleord i den forbindelse.

Alle forældre lægger en særlig vægt på at gøre noget sammen med deres børn, og gerne noget der også inddrager digitale medier, f.eks. at se tv sammen, spille computerspil eller søge informationer på nettet. Familiens brug af digitale medier er ofte en integreret og naturlig del af de familiære relationer og dynamikker. Mediebruget er præget af hverdagens rutiner, og mediebruget har karakter af en form for ritualiseret samvær: "Hjemme hos os, plejer vi at.." og "om fredagen, når vi skal hygge os, så...".

Disse familier er præget af et socialt, kulturel og uddannelsesmæssigt overskud, der på forskellige måder kommer til udtryk i generationsmødet i familien. Inderst inde har forældrene en grundlæggende tro på, at deres børn nok skal klare sig, samt at de har den rigtige ballast i bagagen. Mediebrug og mediemønstre er ofte på den familiære dagsorden, når familien er samlet – og ofte i en diskuterende og debatterende form, der involverer og optager alle familiemedlemmer. Hverdagens mediebrug er således et tilbagevendende og fælles samtaleemne i disse familier. I disse familier blev der kommunikeret meget *om og med* digitale medier, og det er tydeligvis en måde at praktisere det familiære fællesskab på.

Det kan konkluderes, at disse familier lader sig udfordre af moderne teknologier og digitale medier og qua hverdagens praksisser udvikler en varieret og bred teknologibrug og teknologiforståelse. Der anvendes blandingsteknologier i disse familier, og det er de enkelte familiemedlemmers personlige præferencer, der afgør, hvad der indkøbes. I familierne er man samtidig åbne overfor og undersøgende på, hvorvidt digitale medier tilbyder andre kommunikations- og præsentationsformer, der udfordrer traditionelle forestillinger om tilstedeværelse og autenticitet.

Der kan registreres en teknologibrug, som på et uformelt plan medvirker til udvikling af en bred teknologiforståelse. Fokus er rettet mod, hvad bestemte medier og medietyper kan bruges til indholdsmæssigt og i en konkret relationel sammenhæng. Artefakten er ikke interessant i den forbindelse. Samtidig råder de enkelte familiemedlemmer ofte over forskellige typer teknologi og anvender forskellige typer platforme, og de får en særlig betydning, når der eksperimenteres i familierne. I familierne er der

mange eksempler på, at netop denne tilgang er frugtbar i en kompleks mediekultur, der udvikler sig med en stigende forandringshastighed, og hvor forskellige teknologier og digitale platforme sjældent virker sammen umiddelbart. Der skal eksperimenteres, og det bliver det i familierne – på tværs af køn og generationer.

”Tid” er en fgørende faktor i familiernes hverdagsliv. Størstedelen af familierne oplever, at de er pressede i forhold til at få hverdagen til at hænge sammen. Samtidigt udfordrer digitale medier deres forståelse af tid, sted og rum – og ikke mindst sammenhænge mellem disse tre størrelser. Tid kan være synkron (samtidig) eller asynkron (usamtidig). Digital tid er fragmentarisk og tilbyder spring frem og tilbage i tid. Steder kan være fysiske eller virtuelle. Rum kan defineres fysisk eller mentalt.

Familiens medialisering drejer sig netop om forholdet mellem tid, sted og rum. Familien som rum, hjemmet, tilbyder sig med mulighed for nærvær og fællesskab. Samtidig udfordres især forældrenes forestilling om autencitet og tilstedeværelse. Børn og unge er præget af digital kultur, hvor virtuel tilstedeværelse kan opleves lige så autentisk som fysisk tilstedeværelse. Endelig tilbyder digital tid en tilstedeværelsesform, hvor man kan deltage flere steder samtidigt. Måske netop derfor vælger alle forældre at gøre måltidet til en mediefrizone. Og måske netop derfor er det ofte et tilbageværende forældretema, hvorvidt man kan koncentrere sig om at gøre flere ting samtidigt.

Endelig kan der lokaliseres en tæt sammenhæng mellem familiens livsform og mediekultur. Familiernes sociale liv udfordres af medialiseringen, og det er med til at ændre de familiære praksisser, dynamikker og ikke mindst forældre-barn relationen. I familierne er lokaliseret en udbredt kommunikation mellem børn og forældre om familiens mediebrug, og børn og voksne er ofte ligeværdige samtalepartnere i den forbindelse. Digitale medier indgår som omdrejningspunkt for familiære handlinger og forhandlinger og oftest med en undersøgende tilgang.

I disse velstillede og veluddannede familier er der adgang og overskud til at møde medialiseringen med en åben og eksperimenterende tilgang, men hvordan ser det ud i familier, hvor der ikke er de samme økonomiske, sociale og kulturelle muligheder?

Kulturelle og sociale forskelle

I et omfattende amerikansk forskningsprojekt med titlen ”Parenting in a Digital Age”, har en større gruppe forskere i perioden 2001-2012 fulgt og interviewet 343 personer, herunder 50 familier med forskellige økonomiske, sociale, kulturelle og etniske baggrunde. (Clark, 2013).

Det konkluderes her, at digitale og mobile medier har tendens til at skærpe og intensivere allerede eksisterende familiepraksisser:

”What digital and mobile media use seems to suggest is that technologies can be used to intensify what are already hyperintensive parenting practices” (Clark, 2013, 172)

Der lokaliseres samtidig tydelige sammenhænge mellem familiens sociale baggrund og hvorledes digitale medier favnes og indgår i hverdagen:

”Social class makes a difference in how families and individuals approach and incorporate digital, mobile, and entertainment media into their lives...” (Clark 2013, s. 209)

Samtidig belyses det, hvad der f.eks. kendetegner middelklassens tilgang til digital mediebrug i familien. Her er fokus især rettet mod, hvorledes digital medier kan understøtte udvikling af ekspressive og mere ligeværdige relationer mellem børn og forældre samt sikre barnets udvikling:

“These parents (middle- and upper-middle class parents, oc) often see mobile, digital, and entertainment media as useful in contributing to the expressive relationship between parents and children that middle-and upper-middle-class parents tend to value, and as something they can use or curtail in the interest of their children’s empowerment...” (Clark, 2013, s. 128)

Endelig konkluderes det i undersøgelsen, at brugen af digitale medier i henholdsvis underklasse- og middelklassefamilier understøtter forskellige dynamikker og har forskellige implikationer. I underklassefamilien understøtter mediebrugen et særlig fokus på familien og har samtidig en tendens til mere social isolation. I middelklassefamilien understøtter mediebrugen en mere fleksibel, kollaborativ og ligeværdig relation mellem børn og forældre.

I et stort europæisk forskernetværk, EU Kids Online, som er placeret på London School of Economics & Political Science og som ledes af medieforskeren professor Sonia Livingstone har man siden 2003 belyst børn og unges digitale mediebrug og medievaner gennem en lang række komparative, europæiske studier. Også Danmark deltager i netværket. (EU Kids Online, 2015)

I en nylig udgivet rapport som bygger på data fra forskellige europæiske lande og som er indsamlet i perioden 2005-2013 er konklusionen klar: Børn fra underprivilegerede familier er både præget af forældrene socio-strukturelle problemer og af en intensiv mediebrug, som betyder, at deres socialisering domineres af medier.

“Socially disadvantaged children are at risk in a double way. On the one hand they suffer from the effects of their parents’ socio-structural problems, on the other hand they use media very intensively which means that their socialisation is dominated by media”

Endvidere konkluderes det, at børn og unge, der er vokset op i socialt underprivilegerede familier ikke umiddelbart drager fordel af de muligheder, som digitale medier tilbyder i dag. De har simpelthen ikke forudsætninger for dette:

“In particular, children who grow up in socially disadvantaged families often find it difficult to take advantage of the opportunities offered by media or to cope adequately with the risks that they might encounter while using them”

I både det amerikanske forskningsprojekt og i det europæiske forskernetværk er konklusionen klar: Når vi belyser mediepraksisser, skal mediebrugen anskues i et socialiseringsperspektiv. Det giver derfor ikke mening blot at tale om, at børn og unge er digitale indfødte, fordi de er født efter år 2000, og at det skulle give dem helt særlige forudsætninger for at anvende digitale medier i dag. Det giver heller ikke mening at tale om familien som en normativ kategori. Familiens skal derimod overordnet anskues som en social konstruktion, og i det lys skal mediebrugen belyses.

Jeg vil derfor understrege betydningen af at forstå børns og unges socialisering på tværs af eksisterende forskningsområder og paradigmer. Der skal udvikles en tværvidenskabelig disciplin og et tværfagligt blik på

børns og unges socialisering, som sikrer, at medialiseringen medtænkes som et teoretisk perspektiv, når mediebrug studeres i situerede praksisser. I relation til udvikling af skolens læringskultur er dette perspektiv af afgørende betydning.

Skolens udfordring

Der tales i stigende grad om skolens medialisering eller den medialiserede skole og dermed betones betydningen af, at digitale medier har eller skal have en særlig betydning i skolen som digitale ressourcer, der kan understøtte og udfordre pædagogisk praksis. Men hvordan er stadig det helt store spørgsmål.

Overordnet skal fokus rettes mod at gøre op med en skolelogik og et læringssyn, der er udtryk for en industrisamfundslogik, hvor progression (rækkefølge) og samtidighed (tilstedeværelse) er grundlaget for skolens praksis, og hvor mediebrugen har været underlagt denne logik. I dagens videnssamfund er der brug for et andet udsigtspunkt, hvad angår vores tilgang til og forståelse af viden og kommunikation, herunder vores teknologi- og medieforståelse.

Fokus skal rettes mod hvilke læringskompetencer, der er af særlig betydning i det 21. århundrede. I den forbindelse fremhæves ofte begreber som kreativitet og innovation, kritisk tænkning og problemløsning samt kommunikation og samarbejde. (The Partnership for 21st Century Skills, 2015). I forlængelse her af skal det vurderes, hvilke teknologier og digitale ressourcer der kan tilbyde et andet udsigtspunkt for udvikling af en praksis, der bryder med traditionelle læringsopfattelser og –rum. Her er inspiration at hente i det europæiske projekt New Media Consortium. I projektet belyses, hvorledes digitale og netbaserede ressourcer tilbyder præsentations- og produktionsformer på tværs af tid, sted og rum. (NMC, 2015)

Fokus skal samtidig flyttes fra en smal teknologi- og medieforståelse til en bred tilgang, der vurderer teknologier i situerede praksisser og er undersøgende på medialiseringens konsekvenser i en konkret praksis. Fokus flyttes fra artefakter til kontekster og relationer. Og dermed kan en særlig opmærksomhed rettes mod teknologiers og mediers affordances, det vil sige deres konkrete betydning i en given praksis (Hjarvard, 2013; Technucation, 2015).

I den forbindelse er det vigtigt, at mediebrug og mediemønstre anskues i et socialiseringsperspektiv. Der kan ikke længere herske tvivl om, at børns og unges kulturelle og sociale baggrunde spiller en væsentlig rolle i relation til hverdagens mediebrug og mediemønstre. Det skal derfor nærmere undersøges, hvorledes skolen som organisation skal forholde sig til børns og unges socialiseringsvilkår i fritid og i familier – og ikke mindst hvilken rolle medialiseringen spiller i den forbindelse. Måske har de fleste børn og unge i Danmark de samme typer teknologier i lommen, men i fritiden og i familien - sammen med venner, forældre og søskende - anvendes de vidt forskelligt og tillægges helt forskellig betydning. Qua fritidens og familiens uformelle mediebrug erhverver børn og unge sig forskellige mediekulturelle forudsætninger, og det giver dem helt forskellige udgangspunkter for at anvende digitale ressourcer i skolen.

I den medialiserede skole er dette en udfordring og rejser en række spørgsmål som:

- Hvorledes lokaliseres elevernes mediekulturelle forudsætninger i en skolekontekst?
- Hvilken betydning har elevernes mediekulturelle forudsætninger i forbindelse med udvikling af skolens mediekultur og undervisningens organisering?

- Hvordan designes fysiske og virtuelle læringsrum som læringslaboratorier, hvor børn og lærere i fællesskab arbejder med nye kommunikations-, produktions- og refleksionsformer?
- Hvilke typer digitale ressourcer (devices, platforme og apps) understøtter det pædagogiske projekt?
- Hvorledes udvikles en teknologiforståelse og –brug, der både udfordrer børns og unges uformelle mediebrug og skolens eksisterende praksis?

Der er med andre ord mere end nogensinde brug for en kvalificering af børns mediekulturelle indsigt og kompetencer og for at udvikle en mediepædagogisk praksis i skolen, der bygger bro mellem fritidens mediekultur og skolens læringskultur – mellem uformel og formel læring. Det er en forudsætning for at løse den dannelsesopgave, der hviler på skolen i dag – ikke mindst hvis alle børn og unge skal inkluderes i forpligtende (medie)læringsfællesskaber.

Ressourcer

Christensen, O., og Tufte, B. (2001). Familier i forandring – hverdag og medier i danske familier. København: Akademisk Forlag.

Christensen, O. (2013). Familiens medialisering – et casestudie. København: Forlaget UCC.

Clark, L. S. (2013). The Parent App. Understanding Families in the Digital Age. Oxford: Oxford University Press.

EU Kids Online network (2015). EU Kids Online. Lokaliseret (17.01.15) på:

<http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/Home.aspx>

Hasse, C. (2011). Kulturanalyser i organisationer. Begreber, metoder og forbløffende læreprocesser. København: Samfundslitteratur.

Hasse, C., & Søndergaard, K. D. (2012). Teknologiforståelse – på skoler og hospitaler. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Hastrup, K. (1997). Kultur som analytisk begreb. I: K. Hastrup et al., Kulturanalyse. København: Akademisk Forlag.

Hjarvard, S. (2008). En verden af medier. Medialiseringen af politik, sprog, religion og leg. København: Samfundslitteratur.

Hjarvard, S (2013). The Mediatization of Culture and Society. London and New York: Routledge.

NMC, New Media Consortium (2015). NMC Horizon Project. Lokaliseret (17.01.15) på:

<http://www.nmc.org/horizon-project>

Steiner-Adair, C. (2013). The Big Disconnect. Protecting Childhood and Family Relationships in the Digital Age. New York: Harper.

The Partnership for 21st Century Skills (2015): Framework for 21st Century Learning. Lokaliseret (17.01.15) på: <http://www.p21.org/>

Technucation (2015). Technological Literacy and New Employee Driven Innovation through Education. København: Aarhus University. Lokaliseret (17.01.15) på: <http://technucation.dk/>

Tufte, B. (2007). Tv på tavlen – på ny. København: CVU København & Nordsjællands Forlag.